

Устоз шогирдига қизини никоҳлаб берди

19:00 / 25.12.2021 2163

Абдуллоҳ ибн абу Вадоа камбағалликка учраб, юзларига ажинлар тушди ва күрган одам уни фақир дер эди.

Абдуллоҳ ибн абу Вадоа Набий соллаллоху алайхи васаллам масжиди имоми, ўз асрида Мадина шайхи бўлган Имом Саид ибн Мусайябдан дарс олар, у дарслар Қуръон ва суннат илмларини ташкил этарди. Бу тоза илм булоғидан ичгани сари ташналиги ортиб борар эди. Устози Саид ибн Мусайяб тилидан отилиб чиқадиган илм ва ҳикматга сира тўймас эди. Кун сайин Саид ибн Мусайяб илм ва ҳикматни шогирди қалбига сочар, Аллоҳнинг Каломи ва Расулуллоҳ соллаллоху алайхи васаллам ҳадисларини шогирд қалбига жойлар эди. Ибн абу Вадоа уйқудан уйғониб яна устози билан учрашишга иштиёқи ортарди.

Шайхни Аллоҳ таоло мол, насаб жиҳатидан ҳам улуғлаб қўйган бўлиб, моли кўп эди. Ўзи ҳам асл қурайшлик эди. Шундай бўлса ҳам у парҳезкорлик, тақво, зоҳидлик кабиларни маҳкам тутиб яхшилик ва тақво чўққисига чиққан эди. Одамлар унинг ўттиз марта атрофида ҳаж қилган, деб таърифлардилар. У киши қирқ йил масjidда бирор намознинг аввалги тақбирини ўтказиб юбормаган. Яъни, ҳар бир намозни жамоат билан ўқиган. Шу қирқ йил давомида бирор марта ҳам биринчи сафда намоз

ўқиши канда қилмаган.

Устоз ва шогирд ўртасини моддий тафовут ажратиб турмас, балки муҳаббат ва Аллоҳ учун дўст тутиниш туйғуси бирлаштириб турар эди. Иккиси Аллоҳ учун ака-уқадек эди.

Сайд ибн Мусайябнинг қизлари илм ва жамолда таърифи кетган эди. Ўша даврда ҳукмронлик қилган халифа Абдулмалик ибн Марвон ўзидан кейин тахтга келувчи валиаҳди Валидга шу қизни олиб бермоқчи бўлади. Қиз билан бир кўришган ва бир маротаба сухбатлашган инсон: «бу қиз фақат саройга ярашади» деб баҳо берарди. Чанги уфқни тўлдириб халифа чопарлари Мадинаға совчи бўлиб келди. Совчилар рад жавобини олиб ортга қайтиб кетади. Халифа совчиларини қуруқ жўнатган олим шогирдлар даврасига келиб, дарсни бошлайдилар. Икки-уч кундан бери дарсга қатнашмаётган Абу Вадоа деган шогирдларига қаратат: Қаерда юрибсан? Кўринмайсан? дедилар.

Аёлим оламдан ўтди. Шу боис дарсларга келолмадим. Бизга хабар бермабсанда, Аллоҳ раҳмат қилсин, жойи жаннатда бўлсин. Омийн.

Бошқа аёл топдингми? Тақсир, уч дирҳами бор фақирга ким ҳам қизини берарди. Сайд беради. Сайд?! Ҳа, мен Сайд. Агар қизимни берсам, оласанми? Йигит эсанкираб қолди, лекин сездирмай: Албатта, деди. Сайд ибн Мусайяб жамоат ичидаги овозларини бир оз кўтариб никоҳ хутбасини бошладилар. Аллоҳга ҳамду сано, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга салавот ва дурудлардан кейин: «Мен, Сайд ибн Мусайяб, кизим фалончини уч дирҳам маҳр билан фалончи ўғли фалончига никоҳладим», дедилар. Воқеани йигитнинг ўзи давом эттиради.

Масжиддан чиқиб, нима қилишимни билмай қолдим. Кечагина қайғу, бугун эса қувонч. Тўғри уйга келдим. Шомга аzon айтилди. Ўша куни рўза эдим, бир бурда нон ва зайдун ёғи билан ифтор қилдим. Миямни «кимдан қарз олсан экан» деган савол чулғаб олди.

Тўртта одам чақириб олдига дастурхон ёзишга уйда ҳеч вақо йўқ, «Кимдан қарз олсан экан?» Шу хаёллар билан қийналиб ўтирсам, эшик тақиллаб қолди. Ким у? Мен, Сайд. Қайси Сайд экан деб эшикни очдим. |

Не кўз билан кўрайки, оstonада улуғ тобеин, забардаст олим Сайд ибн Мусайяб турардилар. Ҳаёлимдан ҳамма Сайдлар ўтган эди. Лекин Сайд ибн Мусайяб келадилар деб ҳеч ўйламаган эдим. Чунки у киши қирқ йилдан бери масжид ва уйлари орасида қатнайдилар холос. Зарурат бўлмаган

жойга бормасдилар. Келсинлар, тақсир. Марҳабо, чақиригандаридан үзим етиб борар эдим. Йўқ, биз сизни зиёрат қилишимиз ҳақлирок. Буюринг. Сиз уйланган киши бир кеча аёлсиз қолишингизни кариҳ кўрдим. Шунинг учун хотинингизни олиб келган эдим, деб қизларини ичкарига киргизиб юбордилар. Боя никоҳ ўқилган хотинингиз шу қиз, деб эшикни беркитиб, кетиб қолдилар.

Нима қилишни билмай караҳт бўлиб қолдим. Қиз ўта ҳаёли экан, айтишларича, отаси ва маҳрамларидан бошқа бегона эркакка кўзи тушмаган экан. Эшик олдида иккимиз ёлғиз қолдик. Қиз ҳаёдан хушидан кетиб ерга, йиқилди. Уйда мендан бўлак ҳеч ким йўқ эди. Тезда қўшниларни чақирдим. Уларнинг хотинлари кўмакка чиқиши. Онамни чақиририб келдим. Бўлган воқеани онамга сўзлаб бердим. Бор, ичкарига кир, уч кунгача кўзимизга кўринма деди онам.

Хўп бўлади деб улар кўзидан ғойиб бўлдим. Уч кундан кейин рафиқам олдига кирдим. Одамлар мақтаганича бор экан.

Бир ойдан кейин устоз ҳузурига бордим. Дарс тугагач: Ҳалиги «одам» яхши юрибдими? дедилар. Жуда соз, яхшилар, дедим, У «одам»: кўнглингизга ёқмайдиган иш қилса, уйда ҳасса бор, деб кулиб қўйдилар. Уйга келдим. Уйга етиб борганимда бир киши мени чақириб қолди: мана буни олар экансиз. Нима бу? Билмадим, Саид ибн Мусайяб бердилар. Тугунни очиб қарасам, йигирма минг дирҳам экан. Эртаси китобларни қўлтиқлаб дарсга кетаётсан, хотиним: «Қаёққа?» деб қолди. «Саид ибн Мусайябнинг ёнларига, дарсга кетяпман». «Дарсга бормай қўяверинг. Ўтиринг, Саид ибн Мусайяб илмини үзим бераман», деди. Қиз хусну жамолда бетаъриф бўлганидек, илму амалда ҳам бетаъриф, беқиёс эди. Замонасининг энг гўзал ва энг олимга аёлларидан бўлган. Ҳеч ким қизга қарат: «Халифанинг ўғли, валиаҳдга тегмай, келиб-келиб шу фақирга тегасанми?» демади. Шунингдек, ҳеч ким йигитга қарат: «Юзсиз, кечагина хотинини дафн қилиб, бугун уйланиб олди-я», деб дашном бермади. Ҳамма фотиҳага қўл очиб, уларга баҳт-саодат тилашди. Қиз кейинчалик ўз шогирдларига айтган экан: «Сизлар подшоҳни қанчалар улуғлаб, иззат-ҳурмат билан муомала қилсаларинг, биз ўз эрларимизни шунчалар улуғлаб, иззат-ҳурмат билан муомала қиласиз».

Қиз бу гапни онасидан ўрганган. Онаси эса Оиша онамиз розияллоҳу анҳонинг шогирдларидан бўлган экан.

«Раббоний уламолар» китоби асосида Хуршид Маъруф тайёрлади